

A „KELET” és a „SPORT”
előfizetési díja egyúttal:
Videkre postán vagy helyben házhoz szállva

Egész évre	16 fr.
Félévre	8 fr.
Negyedévre	4 fr.
Egy hóra helyben	1 fr. 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepek napok kivételével a „Sport” minden vasárnap.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői szállítás:

Főter 4-ik szám havá a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.

AZ ÉRTÉKESEB CÍKKEK DUAZATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak

Határoz hasznosított garmond sor vagy annak tere 6 kr.
Értékegyedim hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb
hirdetéseknél külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Eésben: Oppell Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eck-
haus den Wollzeile 36.) Haasensteiu et Vogler (Wallisch-
gasse 10.) Bud. Zsepe Publicistische Bureau Budapestben.
Haasensteiu et Vogler hirdetés közv. irodája. Weisz Mór
hirdetéseket felvételi irod. Eésben Wollzeile 18. és Budapest
szerviztér 5. sz.

Nyilvéri cikkek

garmond sora után 25 kr. ártendő.

A hangulat.

Budapest, jan. 26.

(V.) A legsajátosb hírek szállongnak a
leregőben. Többé nem Bécsből fő a szellő;
idehaza, saját politikai légáramlatunk ele-
mei mozognak, formak. Mind ama hír reca-
pitálására, mely ez iránt szárnyal, nincs
kedve senkinek; maga a fővárosi sajtó, mely
az ily tekintetben ugyancsak kiméletlen szo-
kott lenni, tartózkodik ezek colportálásától,
noha tudva vannak azok mindenféle, s emle-
getés tárgyat képezik uton útfelen.

Pártbomlás, oszlás, egyik töredék sza-
porodása, a másik fogyása, önálló fraktiók
csoportulása, a szabadelvű párt keretén belüli
nagyobb mérvű kormányellenes fellépés: ez a
hírek magva, főlegesen különféle lében, azok
szája szerint, a kik terjesztgetik s a kik
hallgatják.

Igazában véve mindennek kevés tényle-
ges alapja van. Lehet, hogy a közel jövő
megczafol: nincs hírlapíró, a kit e sajátos
járásu két esztendő legszemészettebb de-
mentikben né részesített volna de minden
jelenség arra mutat, hogy a mostani forro-
gas elméleti jelentős változás nélkül, a ke-
gélyek elcsillapodának, a vélemények meghig-
gadnak, s a dolgok rendes kerékvágásba zök-
kenése bekövetkezik.

De a mostani hangulat magában érde-
kes jelenség. Ezek a szárnyaló hírek, a köz-
vélemény eme tapogatózásai, melyekben való
tények ismerete a kombinációk ezernyi önké-
nyes változtatával párosul: az egyesekben a
politikai élet döntő tényezőiben ugyanannyi
önküzdelemnek, habozásnak, lelkiismereti ké-
szelődségnek felelnek meg.

Az elhatározás pillanatai a mostaniak, s lehet
mondani, hogy alkotmányos állapotaink hely-
reállta óta nem érezték helyzetük súlyát any-
nyira a parlament tagjai, mint most.

Nem szólok azon elemekről, melyek a
föltétlen ellenállásban; nem azokról sem —
ha vannak — kik a töltetlen kormányparti-
ságból tetszelegnek. Ezek elébe szabta a „par-
tie pri” magukatartását s mosolyognak azon
tüneteken, melyek ama vajdást tanúsítják.

Oly elem azonban, mely a mostani kér-
déseket megoldásával meg lenne elégedve, egy-
általán nincs. Az indokok, melyek a szer-
ződések mellett szólnak, nem dologi termé-
szettek; távolabbi conjuncturákban keresen-
dők. A jövő alakulásaitól való féltelen, a
nemzet embereiben s társadalmi erőnyekben
szegény volta s így nagy megpróbáltatásokra
való képtelensége; azaz (rövidre összefog-
lalva) azon indokok, melyek küzdenek mind-
azon objectiv ellenzéssel, melyet tudomány,
megfontolás, aspiráció és jog vállalva s özőn-
nel halmoz a békés paktum elleni.

Valószínű, hogy az előbbiek győznek.

Helyesen-e, helytelenül-e a jövő mutatja meg.
Egy bizonyos: már a mai hangulat teremt
egy elemet a siker tényezőiből, melyekre az
új alakulások támaszkodhatnak.

Az intézmények legjobbjai is holt betű,
lelket azokba a nemzeti élet, akarat és tevé-
kenység ad. S ha ennek hiánya rosszra tehe-
ti a legjobb institutiót is: mivé válhat hát
az, a mi mellett az ész is csak saját impo-
tenciájának bevallása által találhat érveket.

S tíz évre ily állapot olom-súlya alá
köti le magát a magyar közérzet. A szíve-
be ütött mérges tör remisscentiáikép élnek
majd emléktünkben a méltatlanság
azon tényei, melyeket szenvedünk; s ha ez
nem lenne elég elfőtására tetterőnknek a
sypsihi munkák hiáhalóságának tudása
csüggesztendő bágyasztaná azt.

S minél inkább igazság mindez, s mi-
nél inkább lehet rá számítani, hogy unta-
lan ismételtetésekben nem lesz hiány: annál
bizonyosabb, hogy a kormány helyzete s nem-
zet állapota nem lesz könnyű ez idő alatt s
fejlődésünk, melynek az új egyezség által
elemeket kellett volna nyernie saját életké-
pesítésére, ome hangulat által lerontja annak
ugy is vajmi gyér gyakorlati előnyeit.

Az államéletnek, igaz vannak politikai
momentumai, mikor az ilyen állapotok elfo-
gadása kötelesség. Franceziország aláírta a
frankfurti békét s a bordeauxi asszembée el-
szérvette, elfogadta azt. De senki nem ta-
gadta, hogy e kötelesség: szomorú köteles-
ség volt.

A magyar törvényhozás még habozni
látszik a fölött, hogy a bécsi békét elfoga-
dania hazafias kötelessége. De az iránt vajmi
kevesen haboznak, hogy ez, ha kötelesség:
igen szomorú kötelesség lesz.

A szabadelvű pártból — mint a
„Presse”-nek Budapestról sürgőzik — Horváth
Boldizsár volt miniszter, s Horváth Mihály püs-
pök több elvárattjuk társaságában kilépni szán-
dóznak. Az, ha vajjon a független szabadelvű
párthoz csatlakoznak-e, még bizonytalan.

A főrendiházból. Mint a képviselő-
ház ülése a kormány várakozása ellenére hosszú-
nyult, a 126-ára hirdetett főrendiházi ülést a mai
előző h. 27-dikén csak egy órákor nyitotta
meg, számot adván az ülések huzamos ideig történt
felüggesztése fölül. Ő felsége 8-án hívatta Tisza
Kálmán által, őt 9-én fogadta, felhíván a kormány
alakítására, szóló azonban e missió alól magát föl-
mentetni kérte. Tegnapielőtt kapta Tiszától a föl-
hívást, hogy mára ülést birjon össze. Pallavicini
örgről jegyző felolvasta aztán a miniszterelnök át-
íratát s a legfelsőbb királyi kéziratot a kormány
kinevezése iránt. A minisztereket azonban a
képviselőház még mindig tartóztatta, s így
br. Perényi Lajos mentelmi ügyének elin-
tőzése után (a báró ur mentelmi joga felüggesz-
tetett) szünet állt be a kormány megkezdéséig.

Végre belépett Tisza Kálmán és miniszter
társai, s aztán a miniszterelnök ur a válságra
és a bécsi alkudozásokra nézve elmondotta ugyan-
azt, amit a képviselőháznak, csakhogy rövidebben
s a ház tudomásul vette a miniszterelnök ur elő-
terjesztését.

A kiegyezés a képviselőházban.

Budapest, febr. 27.

A ház mai ülésében Ghyczy elnök min-
denekelett jelenté, hogy a mai ülést 20 köpi-
selő kívánatára hívta össze. Bemutató ezután a
kormány tagjainak kinevezésére vonatkozó okmá-
nyokat.

Helyf kénytelen egy sajnós, mondhatná
botrányos esetet a háznak tudomására juttatni.
A házszabályok 182 §-a értelmében, mely sze-
rint 20 tag kívánatára az elnök mindig ülést
köteles hirdetni, a háznak 20 tagja, köztük ő is,
ülést kért az elnök utól: hétfőre. Az alírt 20
képviselő közül kettő személyesen elment oda-
adandó e kérvényt, A. t. elnök ur azonban min-
denekelett kijelentette, hogy igaz ugyan, hogy a
házszabályok világos szavai szerint 20 képviselő
kívánására az ülést összehívni köteles, de ő ma-
ga előtt csak kettőt lát nem huszart, az írásra
nem adhat semmit. Megtették; egyenként elmen-
tünk az elnökhöz és teljesítettük ezen nem jo-
gosult követelést.

Hogy mi volt ennek oka, azt magyaráznom
felelőleges; félt az elnök, hogy tán kellemetlen
dolgot találunk mondani itt az akkoriban még
Bécsben időzött diplomavesztett hivatalnagok
között (Élénk derűtlenség.) Mi hétfőre kértük az
ülést összehívni, a mikor 20 tag kívánja, mert
másképp a végtelenségig halasztható, nem hétfő-
re hanem keddre hívta össze az ülést, tudván
bíhetőleg távirati uton, hogy az általam említett
diplomavesztett zugprokátorok diplomájukat addig
visszaenyelik.

Reményem, hogy nyilatkozatom elég lesz,
hogy az ország maga ezen eljárás helytelenségét
belátja, és hogy az elnök urat jövőre az ily el-
járástól visszatartassa. (Helyeslés a szélső balol-
dalon.)

Ghyczy elnök kijelenti, hogy az iraton sze-
replő képviselők aláírásait egyáltalán nem von-
ták kétségbe, de ezen iratot nem tartá elégséges hi-
vatlan okmányoknak arra, hogy a képviselőházat
összehívassa, kijelentvén egyuttal, hogy ez eset-
ben az illető képviselők személyes megjelenését
tartá szükségesnek.

Az országgyűlésen az érintkezésnek általá-
nos és rendes eszköze a szóbeli nyilatkozás; azon
esetek pedig, midőn a képviselők írásban nyilat-
koznak, kivételek, és ezen esetek egyenként
vannak a házszabályokban megállapítva. (Ellen-
mondás a szélső balról.)

A szabályok egy szóval sem mondják, hogy
a husz képviselő írásban kívánhatja az ülést egy-
behívását. Szóló tehát nem sérthette meg e te-
kintetben a szabályt, mert szabály e tekintetben
nem létezik. (Helyeslés a jobban.)

Ez levén az első eset, mely praecedens ké-

pezhet, szóló kötelességének tartotta évalosan jár-
ni. Ezen óvatosságra indította, szólót egy eset-
legesen tudomására jutott körülmény, midőn egy
hosszu szünetelés kezdőten 20 képviselő, mielőtt
Budapestről eltávoztak, egy ívet írtak alá és azt
egyik-másik társuknál hagytták, hogy mikor ezek
szükségesnek fogják tartani, ezen írás alapján
ülést hívassanak egybe.

Simonyi Lajos b. nem helyesli az elnök-
nek azon nézetét, hogy a 20 képviselőnek szemé-
lyesen kell az ülést összehívását az elnöktől kér-
ni. Várady Gábor a maga részéről helyesnek
tartja az elnök eljárását. (Helyeslés a jobban.)
Elnök jelenti, hogy ha a ház e tárgyban hatá-
rozatot kíván hozni, s indítvány adatik he e ké-
rdesben, az elnökséget másnak fogja átengedni,
addig azonban, míg ily indítvány he nem adatik
az elnöki székből fogja megadni a metálán még
szükséges felvilágosításokat. Ha azonban indítvány
terjesztetik elő, szükségesnek tartja, hogy mint a
házszabályok rendelik, annak tárgyalása szabály-
szerűen napirendre tűzessék. (Helyeslés.) — Si-
monyi Ernő nem tartja helyesnek az elnök el-
járását. — Csernátony higgadtan kíván e
kérdésben tanácskozni és pedig zárt ülésben. Ha
e tekintetben indítvány adatik be, azt partolni
fogja, különben helyesli az elnök eljárását. —
Németh Albert helyteleníti az elnök eljárását.
Különbön a kérdést az eddig lefolyt vita után be-
fejezettnak kívánja tekinteni. — Szilágyi De-
zso azt indítványozza, hogy az elnök eljárása
iránti kérdés enntal befjejezettnak tekintetvén, a
házszabályok szóban forgó szakaszának értelme-
zése fölött a ház külön és pedig közelebbi ülés-
ben határozzon. — Pácolay nincs megeléged-
ve az elnök indokolásával. Pártolja Szilágyi D.
indítványát. A ház Szilágyi indítványára nézve
kimondta, hogy annak indokolása végetti felvéte-
lére az elnök a holnapi ülésben tegyen javas-
latot.

Ezután felszóllt

Tisza Kálmán miniszterelnök:

T. ház! Megvallom, ha tudtam volna, hogy
Helyf képviselő urnak a házszabályokra történt
hivatkozással tett felszólalása miatt enynyire el
fog nyilatkozatomat választani attól, a mi után
minden parlamenti szokás szerint okvetlenül kö-
vetkeznie kellene, t. i. a felolvasott legkegyelmese-
bb kir. leirattól, a házszabályokkal szemben hi-
vatkozom volna a törvényre, a mely azt mondja,
hogy a miniszterek mindig szét kérhetnek. De,
mondom, nem hittem, hogy a t. képviselő ur
ilyen vitát akar provokálni, s azért nem éltm-e
jogommal, s ezt nem vádképpen mondom a tisz-
telt képviselő úr ellen, hanem, méltóságomul ho-
zom fel, hogy miért nem követtem az általam
említett utat.

A mi azt illeti, a mire nézve nyilatkoznom
szükséges, én azt hiszem t. ház, hogy midőn ő
Felsége legkegyelmesebb kinevezése folytán e
ház kebelében mint ujonnan megalakult kormány
megjelenünk, a dolog természetéből folyik, hogy
a ház iránti kötelességem ez alkalommal nem az,
hogy programot mondjak, de igenis az, hogy a
kormányválság iránt nyújtsak a t. háznak hiva-
talos felvilágosítást. (Halljuk.)

Hogy mi volt a kormány lemondásának
oka, azt a t. ház itten tett hivatalos nyilatkoza-
tomból bölesen tudni méltóztatik. Méltóztatnak
tudni azt is, hogy ennek folytán ő Felsége több
jeles férfival értekezett, részint új kormány ala-
kítása czéljából, részint pedig azért, hogy a kér-
des iránt nézetüket meghallgassa. Ezen értekezé-
seknek azon kívánt sikere, hogy egy más kor-
mány alakuljon, nem lévén, ő Felsége ismét en-
gem szólított fal, hogy a kormány alakítását vál-
laltam magamra.

De nekem ez alkalommal éppen úgy, mint
társaimnak is, azt kellett volna nyilváníta-
nunk, hogy mi igen is készek vagyunk ő Felsé-
gét szolgálni, de arra, hogy szolgálhassunk ha-
szonnal és helyesen, okvetlenül szükséges, hogy
biztosak legyünk az iránt, hogy nem fogunk ismét
ugyanazon kívánsággal találkozni, a mely
miatt lemondásunkat beadunk volt. Ennek folytán
történtek egészen magántermészeti értekezések
közöttünk és az osztrák és kir. kormány között
és miután ezen értekezések oda vezettek, hogy
cly propositio jött létre, a mely, midőn a magyar
állampolgárok és a magyar állam helyzetének, a
monarchia másik állampolgárainak és államának
helyzetével, a való teljes egyenlőségét biztosítja,
(derűtlenség a szélső baloldalon. Halljuk! halljuk!
a középben) igenis biztosítja (mozgás, derűtlenség
a szélső baloldalon. Halljuk! halljuk! a középben)
teljes egyenlőségét biztosítja, másfelől lehetővé
teszi azt, a mi a többi propositiók mellett lehető

nem volt, de a mire részünkről éppen ezen szem-
pontból sulyt fektetünk, hogy a banknak két kor-
mányója mindenek az illető kormány felterjesz-
tésére ő Felsége által neveztessek ki, midőn —
mondom — ez létre jött, s ezen utóbbi feltéte-
leknek kikötését az osztrák császári királyi kor-
mány elfogadta s ezen feltételeknek, úgy mint a
többinek a minden alkotmányos kormánynak ren-
delkezésére álló törvényes eszközökkel való keresz-
tülvitelére vállalkozott: akkor igen is bejelentet-
tük ő Felségének készségünket, hogy a kormányt
átvesszük.

Mi t. ház ily körülmények között köteles-
ségünknek tartottuk, hogy elfogadjuk, magunk-
ra vállaltuk azon kiegyezés keresztülvitelét, a mely
meggyőződésünk szerint — mint az annak idejé-
ben, azt hiszem, be is fogjuk bizonyítani, az or-
szág jogait fel nem adja, állami helyzetét nem
csontítja és e mellett anyagi érdekei szempont-
jából — ha kellett is egyes tételekben nagy en-
gedményeket tenni, a másik szerződő fél érdekei-
nek — de mégis, ismélelem, az anyagi érdek
szempontjából is a most letelő 10 évi helyzetnél
tetemesen jobb lesz, tudjuk, hogy a midőn ezen
kiegyezést elfogadtuk, nehéz, súlyos felelősséget
vállaltunk magunkra; de meggyőződés — ismét-
lem az általam elmondottakat egyfelől, meggon-
dolvá másfelől egy a hazai, mint az általános,
ugy a politikai, mint a pénzügyi helyzetet, azt
találjuk — és semmi egyebet nem gondoltunk
meg, mint hazánk érdekét — azt találtuk, hogy
ezért elrálhatjuk a felelősséget; de nem vál-
lalhatnók el azon bajokért, a melyek bekövetkez-
hetnének, ha egy ilyen egyezséget el nem fo-
gadnánk.

A javaslatok nem sok idő múlva, remény-
lem, legfeljebb három vagy négy hét múlva tel-
jes részletességükben a t. ház asztalán fognak fe-
küdni, s akkor lesz alkalm a t. háznak felettök
határozni.

Ma midőn magunkat a t. ház szívessége-
be ajánljuk, teljes nyugalommal fogjuk bevárni
azt, hogy a ház és a törvényhozás bölcsessége mit
határoz.

Ha elvetendőnek találja javaslatainkat, a
melyek védelmében magunk részéről kötelességün-
ket okvetlenül teljesíteni fogjuk, akkor azokért, a
mik következnének, felelni fognak azok, a kik mit
mi a haza érdekében levőnek találtunk, elve-
tettek.

Mi — bármí történjék — azon nyugalom-
mal várjuk az ítéletet, melyet ad nekünk az,
hogy legjobb tudomásunk szerint vállalkoztunk
arra, a mi — mondom meggyőződésünk szerint
— az adott viszonyok szerint igen nehéz, igen
súlyos, de hazánk iránt kötelesség. (Helyeslés a
középben.)

Sennyey Pál b.

En teljességgel nem szándékozom azokra
tüzetesen reflektálni, a miket a t. kormányról
ur mostan előterjeszteti méltóztatott: ő bejelen-
tette, hogy az egyességi pontozatokat, mihelyt
lehetőséges, elő fogja a t. háznak terjesztetni. Ak-
kor, a mint e helyről már egy ízben jeleztetett,
kötelességünknek fogjuk tartani, kérni és sürget-
ni azt, hogy — a mint ez a kormány és kor-
mány közt folytatott tárgyalásoknál és egyénisé-
geknl szokás — az egyes tárgyalásokról veze-
tett jegyzőkönyvek a parlament elé hozassanak.
(Élénk helyeslés a szélső jobb, szélső bal és a
baloldalon) és akkor nem csak ez előterjesztések
erdemére, hanem a t. kormány által követett he-
lyes vagy helytelen eljárásra nézve ítéletet a par-
lament el fogja mondhatni. Ma más czélból
kérem a t. ház kegyességét, hogy nyilatkoztas-
son. (Halljuk!)

Azon férfiak közt, kik legfelsőbb helyről
megbízást nyertek kabinetalakítására; én is vol-
tam és azt hiszem, a parlamenti szokásoknak hó-
dolok, midőn előzetesen alkérvén ő felségének ér-
re való legkegyelmesebb engedelmet, most a
tisztelt háztól kérem, méltóztatassék megengedni,
hogy eljárásom és elhatározásom indokairól nyil-
latkozhassam. (Élénk felkiáltások: Halljuk! Hall-
juk!)

T. ház! Vajmi természetes, hogy azon ko-
moly elhatározás pillanatában, midőn uram, ki-
rályom ily fontos missióra szólított fel, legelső
kötelességem volt számot vetni e ház hangulatá-
val. Koronás fejedelmünknek általam kegyelettel
ismert alkotmányos érzelmeihez képest, melyek a
netalán bekövetkező megpróbáltatás nehéz óráiban
mindnyájunk reményt, vigaszt és nyugalmat
nyújthatnak, és mivel — s méltóztatassék nekem
megengedni, hogy ezt az öntudat érzetével mon-
djam — szerény és gyenge erőmhöz képest, de
közreműködésem mellett is sikerült a magyar al-

katmányosságot helyreállítani: rendületlenül kel-
lett, hogy álljon előttem az elhatározás, hogy ki-
rályomnak és hazámnak csak törvényes, csak al-
kotmányos úton szolgálhatok. (Élénk éljenzés.)
Ennek következtében figyelmen kívül nem hagy-
hattam, valamint legfelsőbb helyen érintetlenül
sem, hogy csekély azon t. elvbarátim száma, kik
előttem annál becsebb támogatásukkal istápol-
nak engemet ez idő szerint e házban. De mivel
tudom, hogy lehetnek a parlamentáris életben
esetek s más nemzetek példái szerint vannak is,
a midőn a minoritás — feltéve mindig, hogy
politikájának a törvényhozás többségét megnyer-
néni hiszi és erre törvényes eszközökkel igyekszik
— mondom a minoritás hivatva lehet, sőt bizo-
nyos esetekben köteles is kormányt vállalni, nem
az előbb érintett körülmény volt vagy legalább
nem az volt egyedüli oka azon elhatározásomnak,
hogy kormányalakításra nem vállalkozom.

Tisztán állott ugyanis előttem és tisztán áll
előttem az, hogy azon egyességi pontozatokért,
melyek a vámszövetségre és az azzal tetleg kap-
csolatba hozott bankügyre nézve az előbbeni t.
kormány által tárgyalattak és már mintegy be-
fejezésig vezéreltettek, a törvényhozás előtt a fe-
lelősséget magamra nem vállaltham. (Hosszas
élénk helyeslés a bal és szélsőbaloldalon és a szél-
ső jobboldalon.)

Ha t. ház, e pontozatok concrét formában
fognak a ház előtt tárgyalatni, akkor, mint e ház
egyik független képviselője, lelkiismeretem sugallata
és a helyzet komolyságának és nehézségének la-
tolása mellett objective fogok a tárghyhoz szólni
s szavazatomat érvényesíteni, de hogy mint a ko-
rona tanácsosa felelősség mellett praesentáljam a
ház előtt a szóban levő egyezséget; arra hivatást
eggyáltalában nem érzek magamban. (Hosszas tét-
zés a szélső balon és baloldalon s a szélső jobb-
oldalon.)

A t. ház kegyes lesz emlékezni, hogy több
alkalommal a vámszövetség fenntartása mellett
nyilatkoztam, mindig azonban úgy, hogy a közös-
ség természetéhez képest hazánk gazdasági érde-
kei a lehetőségig kielégítést találjanak. En a váms-
zövetségre tekintem a főszlyt; (Élénk helyeslés
több padról) én az ebben felmerülhető hátrányo-
kért; a bankügyben elnyerhető vívmányokat — s
a végeredményben ezek igen parányiúnak mutat-
koznak (Élénk derűtlenség több padról) — compen-
sációnak nem tekintem. (Élénk helyeslés a balol-
dalon, a szélső balon és a szélső jobban.) En a
vámtarifák felemeléséért és különösen a mezőgaz-
daságunkkal egybekapcsolt iparcikkek adoztatása
és elszántási kezelése iránti engedményekért a
financzváromok fokozását, habár azok netán pénzü-
gyi nyereményt is idézhetnek elő, compensatioul
szintűen nem fogadom el (Élénk helyeslés a balol-
dalon, a szélső balon és szélső jobban.)

Hazánk mostoha gazdasági viszonyainak egy-
oldalú fejlődése mellett még jó ideig majdnem ki-
zárólag a mezőgazdaság érdekeire és forrásaira
létünk magunkat utalva. Éajjalom! még sok ideig
lesz ez oka és forrása szegénységünknek és hátra-
maradásunknak, s ha ezen természet adta hátrányo-
kat el kell viselnünk, velők kell kibékülnünk és
megküzdünk: legalább elő kell modítanunk min-
dent, mi a mezőgazdaság fejlesztésére szolgálhat,
s el kell hártanunk mindazt, mi kárára lehet.
(Tetszés több padról) Már pedig az én vélemé-
nyem szerint a vámtarifák és az ugynevezett fi-
nancváromok felemelése mindenesetre még inkább
fogja drágítani az ezen országban már ma is oly
véghetetlen drága és költséges élelmi módot; drá-
gítani fogja nyersterményeink produkcióját, nehe-
zíteni azoknak a világpiacokon való versenyt és
csorbitani földünknek, mely valljuk meg, igazán
egyedüli kincsünk — jövedelmi járulékat. Énté-
hát a vámtarifák emelésében és a financzváromok
fokozásában is nagymértékben látom a már kü-
lönben is majdnem elviselhetetlen direkt adók mel-
lett indirekt terheinknek emelését, mely sulytani
fogja a fogyasztó és mezőgazdasági osztályt és
közönséget innen is tulan is — itt még nagyobb
mértékben, mert mezőgazdaságunk fejlődését bá-
nitja — és annál fogva ki nem fog elégíteni sem
innen, sem tulan, és midőn a közösség érdeké-
ben áldozatokat követel éppen azon áldozatok tul-
zása miatt magát a közösséget, mely nagyon szí-
vemen fekszik, a jövődőre nézve veszélyeztetheti.

Ily körülmények közt a kormányvállalásra
nézve első feltétlenül kell vala tekintenem, hogy
legfelsőbb helyről szabad kezét nyerjek arra, hogy
az eddigi tárgyalásokat ujból és behatván reví-
dáljuk. De itt t. ház, őszintén megvallom, min-
denekelett azon kérdést tettem fel önmagamnak,
vajjon a külföldi állapotok és hazánkban finan-
ciális helyzete engednek-e nekünk annyi időt, hogy

kivált a tulsó oldalon sajnos tapasztalható ingerültség mellett mindezt sikeresen előkészíthessük és jó eredményre vezethessük? Illetékes helyen azon értesülést nyertem, hogy bár a külföldi helyzet komoly, mindazonáltal immédiát, bennünket közvetlenül érhető komplikációktól ez idő szerint tartani nem kell, sőt szerencsés és ügyes politika mellett reményleni lehet, hogy ezek teljesen elháríthatnak. De épen az erre irányzott folytonos és hatásos igyekezet sikere érdekében igen kíváncsok, hogy a monarchia belsejében már hosszú ideig dúló érdekharc mielőbb befejeztessék, és hogy a majdnem befejezett tárgyalások újból való megkezdése által új bizonytalanság, újabb vajadási krízisek ne támasztassanak.

Ezen kívül pedig a helyzetnek félreismeréséből saját magam is meggyőződésre jutottam annak, hogy hazánknak tán nem sokára Európa hitelére kell appellálnia és én meg voltam és meg vagyok arról győződve, hogy midőn — a mi igen természetes — már az eddigi tárgyalások is az európai pénzpiacoknak nemcsak figyelmét, de aggodalmát is nagy mértékben fölbírsztették: hátrányos lehetne a legközelebbi igénybe vevő magyar hitel érdekében nézve, ha a szóban forgó ügyekben egészen új tárgyalások kezdetének. Mert az elkövetett hibák közt talán a legsúlyosabb az volt, hogy e téren készületlenül mentünk ily nagy kérdés megoldása elébe. (Helyeslés a szélsőbal és a szélső jobb felől.) Ezen indokoknál fogva legfelsőbb helyen azon Lódolettelés kérelmemet terjesztettem elő, hogy a réam ruházni kívánt missió alul, melyet a trón és a haza érdekében el nem fogadhatok, engem legkegyelmesebben felmenteni méltóztatassék; egyzersmind tartozó és hódoló ösztinteséggel kijelentem azt, hogy ha csak arról van szó, hogy a már majdnem befejezett tárgyalások végeredményre vezetessenek — pedig az előzmények után ez forgott szönyegen — erre mondhatnám — egyedül Tisza Kálmánt tartom hivatva, (Élénk derűtlenség a szélső jobb oldalon és balfelől) a ki, midőn a fusio létesítése és annak miként történt létesítése körül a választások vezetése és eredménye által erre a nemzettől — ugyszólván — mandatumot vállalt és nyert, a mai helyzetért és a szerintem nem szerencsés alapokért — de legyenek azok bár jók vagy rosszak — a felelősséget magától még a kormányról való lemondás esetében sem háríthatná el; (Élénk helyeslés a szélső jobboldalon és balfelől) valamint kijelentvén azt is, hogy a mi a bankszervezet tárgyalása körül a kormánytanács alakítására [nézve felmerült akut nehézséget illeti, ha talán nem tartom is egész ildomosnak, hogy e kérdés az elvi és közjogi tere vitetett át, de miután ez megtörtént és a tulsó fél negációja által azzá lett: nem képezhetek magyar főfrü, ki elvi téren engedményeket tessen és így engedményt a magyar törvényhozás előtt igazolhasson (Élénk tetszés.)

Azt hiszem t. ház, nem volna illő és helyén, ha a részletekbe tovább becsátkozán és így nem marad egyéb hátra, mint hogy a háznak kegyességét és ürelmét hálásan megköszönjem. (Élénk hosszantartó helyeslés a szélső jobb oldalon és balfelől.)

Simonyi Lajos báró: A miniszterelnök ur, midőn lemondását indokolta, kinyilatkoztatta azt, hogy miután Magyarország hitelviszonyai érdekében a másik állam kormányával folytatott alkudozások eredményre nem vezettek, kísérletet akart tenni, ha vajjon nem lehetne-e az önálló bank létesítését kezébe venni, ehez azonban az állam és Magyarország jólétén aggódó fejedelem beleegyezését nem adván, köteletségének tartotta lemondását beadni. Ezen nyilatkozathoz, a melyre mint nem kétem, a miniszterelnök ur ő felségének előleges beleegyezését birta (Mozgás a szélső baloldalon), még azon esetben is, hogyha lemondása valódi volt és ahhoz határozottan ragaszkodni akart, nem lehet semmi szízlom, azon esetben azonban, mint az utóbbi tárgyalások tanúsítják, ha e lemondás csak azért történt, hogy a kormány egyik aktiójának nagyobb súly adassék — kimondom őszintén — a koronának ez ideiglenes intézkedésbe való bevonását nem helyselem. (Élénk helyeslés balfelől.) A koronát, mint egyik törvényhozási faktort elismerem, elismerem azon jogát is, hogy egyedül ő nevezi ki a minisztereket és egyedül ő bocsátja el azokat. De épen azért, épen tekintélye érdekében nem tartom helyesnek azt, hogy ideiglenes intézkedésekbe bevonassék. (Helyeslés balfelől.)

Azon őszinte loyaltásomnál fogva, melyet mint magyar ember királyom iránt érzek, ki kell mondanom a fölötti mely sajnálatom, hogy azon kegyes jóindulatnál fogva, melylyen Magyarország iránt viseltetik, egyedül ő felsége volt az, ki ezen dolgot komolyan vette. (Élőzén balfelől. Ellenmondás a középén.) A miniszterelnök ur lemondása után sem tett több kísérletet az önálló bank létesítésére, melyre ő felségétől az engedélyt sem nyerte ki. A kérdéses 4 pontra nézve hasonlóképpen nem nyert semmi kedvezményt, vagy ha nyert is, igen keveset a másik féltől, más részről igen nagy engedményeket tett és mégis állásában megmaradt. Én ezt alkotmányos eljárásnak nem tartom. A nagy közönség és a bécsi lapok is úgy tekintették ezen eljárás, mint egy manővert.

A lefolyt tárgyalásokból az az egy mégis kitűnt, hogy Magyarország képviselőházában nem akadt egy főfrü sem, a ki a folyamatban volt

alkudozások fonalán elindulni vagy azokon még tovább menni akarna.

T. ház! Arra, hogy egy legyőzött nemzetnek küldöttjei leboruljanak a győző előtt s kérjenek tőle békefeltételeket s elfogadjanak mindent, a mit a győző eléjük szab, történelmünkben látnunk példát, de oly esetet sem hazánk, sem bármely más állam történelme nem mutat fel, mely szerint egy ország alkotmányos minisztere egy másik ország parlamenti pártjai előszobáiban antichambrirozzon (Zajos helyeslés a baloldalon és szélső jobboldalon), a mint a legutóbb is történt, midőn Magyarország miniszterelnöke az osztrák parlamenti pártok klubjainak ajtai előtt várakozott arra, hogy azok mit határoznak felette és Magyarország sorsa fölött. (Zajos felkiáltások: Ugy van! Igaz! Közbeszólás a szélsőbal felől: Gyalázati!)

Én ismerem a miniszterelnök urat és ennek következtében tudom, hogy van őnézete és tudom azt is, hogy vérig sértette azon elbánás, melyben ezen alkalommal részesült s hogy mindezt csak ezért tűrte el, mert azon hiedelemben volt, hogy ezáltal Magyarországnak használ. De t. ház! A miniszterelnök ur ezen feltételeiben igen csalódott s nagyon rosszul cselekedett, mert azon megaláztatás, melyben részesült, nem egyedül őt érte: az érte Magyarországot is (Zajos felkiáltások: Ugy van.) a megaláztatás egy országnak sincsen javára, s mélyen sérti annak érzetét (Igazi! Ugy van!) — Magyarországi történetében sok gyászlap van, de egy sincs olyan, melyet szégyenlennünk kellene.

Azon lapot azonban, a melyre a legutóbbi alkudozások feljegyezve lesznek, az utókor bírulva fogja olvasni. (Ugy van! Balfelől.)

Elismerem, hogy a miniszterelnök ur azon beszédében, melyet a házban február 10-én tartott, háta megett a visszavonulás elől elégette a hidat, de miután nem sikerült ezzel pressiót gyakorolnia az osztrák kormányra, jobbnak tartotta a t. miniszterelnök ur az elégetett hid mellett a vízen átgázolva, visszavonulni azon tőre, melyen Magyarország megkárosításán kívül a t. miniszterelnök urnak a napokban e házban tett nyilatkozata szerint is Magyarország állami tekintélye megosorítottatott. (Élénk helyeslés és taps az egész baloldalon.)

Tisza Kálmán miniszterelnök.

Azokra a mik két oldalról elmondattak röviden felelni szándékozom. A mi báró Sennyey Pál t. képviselő ur előadását illeti, habár nem tagadhatom, hogy ő is a még be nem terjesztett egyezményen szemben egy előleges filippikát tartott, mégis feartartom magamnak az álláspont védelmét akkorra, mikor az előterjesztések meg lévén téve, ő is hihetőleg részletesebben elő fogja adni kifogásait.

Azonban nem hagyhatom egészen szó nélkül azokat, a miket báró Simonyi Lajos képviselő ur mondott.

Először is két dolog iránt tévedésben van. (Halljuk!) Az egyik az, midőn azt látszott mintegy gyaníttatni, és mellette erősítették is, hogy bizonyosan úgy van, mintha én multkori nyilatkozatomat, annak azon részét, mely a fejedelem személyére, vagyis elhatározására vonatkozik, előleges tudta és engedelmé nélkül tettem volna. Én nem mondtam, hogy engedelmevel tettem, mert annyira természetesnek találtam, hogy azt külön még megemlíteni teljesen szükségtelenné tartottam.

A másik, miben a t. képviselő ur téved — azt hiszem legalább téved, — az, midőn azt mondja, hogy ismer engem; én legalább bevalom őszintén, hogy én a mai napig azt hittem, hogy ismerem, de ma meggyőződtem róla, hogy nem ismertem. (Mozgás, nagy derűtlenség balfelől.) Ugyanis nem akarom feltenni róla, hogyha is ismerne, mondhatta volna azon szavakat, melyeket mondott, hogy a kormányválságot a kormány csak manővernek, csak játéknak tekintette. Én azt gondolnám, hogy midőn a képviselő ur maga is beismeri — bajos is lett volna mást mondani, — hogy ő felsége komolyan vette: akkor mint manőver nagyon ügyetlen is lett volna a kormánytól ez a manőver, mert a fejedelem könnyen szavánál foghatta volna.

De megvallom nem tartom azon szempontból sem egészen igazoltnak, és e szempontból kell is, hogy határozottan visszautasítsam, mintha én bármikor játékból, manőverből kitehetnék oly férfiakat annak, hogy a fejedelem által kabinet alakításra felhivatassanak, mint azok voltak, kik e célból ajánlva voltak. (Mozgás.)

A t. képviselő ur azt mondá febr. 10-iki beszédemre hivatkozva, hogy én akkor egyes-egyedül azzal mondtam le, mert az önálló bankra nem nyertem meg az engedélyt, most pedig meg sem próbálva az önálló bankot, ismét kormányra vállalkoztam. Engedelmet kérek; nem így áll a dolog. Egész őszinteséggel és nyíltan jelentettem ki, hogy lemondtam azért, mert az általam a mai viszonyok között jobbnak tartott egyezség oly föltételhez kötöttet, melyet nem bírtam elfogadni, az aztán következtetés önálló bankra pedig az engedélyt meg nem kaptam, tehát sem az egyik, sem a másik uton tovább nem mehettünk és, hogy ha én akkor így megmondtam, egyáltalában nem lehet a képv. urnak és senkinek azt mondani, hogy én ma a február 19-iki nyilatkozat dacára vállaltam vissza a kormányt, mert vissza vállaltam azért, mert az egyik

uton, az egyezményi uton az országra nézve szerintem sérelmes föltétel mellőzéseével a tökéletes megoldás lehetővé lett. (Helyeslés a középén.)

A t. képv. ur azt mondá, hogy a vice gouverneur kérdése még nincs megoldva. Nagyon sajnálom, hogy mai beszédemet nem méltatta szíves figyelemre, mert azt már nem febr. 10-én mondtam, hanem ma, még pedig egész határozottan, hogy mielőtt a kormányt elvállaltuk volna, az összealakítás föltételeire nézve, — beleértve a vice gouverneurök kinevezését is, — minden felelősséget, minden solidaritást, vagyis azt, hogy minden módjában álló eszközökkel készült fogja vinni, az osztrák kormány is elvállalta. Az tehát nem függőben levő kérdés. (Felkiáltások a szélső baloldalon: Ugy mint a májusi stipulációk!)

A képv. ur a dolognak minden phazisába csakugyan, úgy látom nincs beavatva. Biztosíthatom, hogy 40 millió volt proponálva elsőben nem 50 millió; biztosíthatom, hogy ha az 50 millió összeg változatlanul marad is, az ország hiteléreikre nézve másfélől ezen a téren is előnyök vivathattak ki szemben az eddigiekkel; biztosítom, hogy míg a hatáskör szempontjából bizonyos előnyök vivattak ki és még az általa felelmitett véto viz az azon meggyőződésre, hogy valóban epontnál nem tudta, miről beszél, mert e dolognakily alakítása ép a mi kívánatunkra történt megváltoztatása az eredeti propositióknak.

A képv. ur azt mondja, az insulstus vissza kell utasítani, az insulstus felett értekezni nem lehet; de kérdem: midőn a 4 és 8, vagyis az fellállítatott, hogy Magyarországi fainak minden esetre kisebbségben kell lenniök azon igazgató tanácsban, — ez az, a mit ez alkalommal a t. képviselő ur insulstusnak nevez, — mit tett a magyar kormány? nem birva akar még előlni, hogy e pont a másik szerződő fél által megváltoztatassék, leköszönt inkább, mintsem hogy elfogadj. És ha aztán értekezett, talán arról értekezett, hogy az fontartassék?

Sőt, mint ma is szerencsém volt elmondani, ép mielőtt a kormányt elvállalta volna, megmondtam, hogy csak azon esetben lesz képes elvállalni, ha ez által a magyar államot megillető hely az igazgató tanácsban biztosítatik. Tehát a t. képviselő ur ez iránti vádjá egyszerűen az igazsággal homlokegyenest ellenkezik.

Még csak ezen értekezésről kívánok egy pár szót szólni. Én úgy tudom, hogy midőn valaki, legyen az akár közvetlenül volt miniszter, vagy olyan valaki, ki közvetlenül akkor miniszter nem volt, felszólíttatik kabinet alakítására, nemcsak joga, de sok esetben kötelessége, mielőtt elvállalmá tisztába jönni az iránt, hogy képes lesz-e azt megtenni, a mihez az elvállalást kötheti. És így itt épen minden alkotmányos és parlamentáris szempontból a kormány azzal, hogy nem hivatalosan, nem jegyzékönnyileg, nem aláírásokkal kötelezve, de előre tájékozta magát az iránt, hogy mire lesz képes, ha a kormányzatot elfogadta, nem hogy hibát vagy mulasztást követett volna el, de határozottan kötelességét teljesítette.

Még egy kemény vádat hoz fel a képviselő ur, azt mondja: — kegyesen insinualva különben, hogy mi még tovább is engedni fogunk — azt mondja, hogy ime: illik-e az magyar miniszterekhez, antichambrirozni az osztrák pártok előszobájában. (Igazi!) Ha azt méltóztatnak mondani, hogy igaz, kénytelen vagyok arra avval felelni, hogy nem igaz. Hogy miként történt a dolog, meglehet a képviselők közül azokat, kik föltették magukban, hogy ezt fogják hinni, bármilyen történt is, nem sikerül meggyőződnöm; mégis a nyilvánosságnak tartozom avval, hogy elmondjam, a dolog hogy történt. Midőn az osztrák kormánnyal a vitás pontozatok fölött értekezünk, az osztrák kormány magára nézve szükségesnek látta, mielőtt kötelező ígretet tesz, hogy tájékozza magát pártja felől, úgy, mint fölteszem, a mult esztendőben tájékoztuk volt mi, és mi soha egy perczig az osztrák kluboknak határozatától nem tettük függővé azt, hogy vállalkunk-e kormányt, vagy nem; hanem igenis függővé tettük attól, hogy azok, a kikkel kötni kell a megállapodást, az osztrák kormány a vállalt kötelezettséget keresztülviheti-e vagy nem.

Mi tehát, kik az egyik képviselő urnak mai nyilatkozata szerint „diplomavezetett, hivatalnagugrókátörök” voltunk, a nemzetet nem is aláhattuk volna meg; de legyen meggyőződve a képviselő ur, — a ki, ismétlem, e részről nem ismer — magunk csekély személyt nem alázunk oda, hogy mi, bár tiszteljük is az osztrák férfiak egyikét-másikat, úgy, a mint megérdemlik, nálunk antichambrirozunk, eszedetünk és könyörgötünk volna.

A t. képviselő ur azt mondja; sok gyászlap van hazánk történetében, de azokért nincs mit bírulni, de bírulni fog az utókor, ha elolvassa az utóbbi bécsi értekezések történetét. Ha csak azon az igazsággal meg nem férő előadásban olvassák a történeteket, a melyben a képviselő ur a szenvedély szemüvegén keresztül látja a dolgot, meglehet, hogy bírulni fog, de úgy, a mint azok valóban történtek, bírulásra nem adnak okot, sőt ép teljes nyugodt lélekkel, bármint itéljen most fölötte, nemcsak azon bizonyos közvélemény, de a valódi közvélemény is, épen a jövődó bírálatára teljes lelki nyugalommal bocsátom minden tetteket és csak akkor hiszem, hogy Magyarország történetében igazán gyászlapok lesznek, ha azok,

kik nehéz időben első sorban vannak hivatva az ország érdeke fölött aggódni, személyes harag, személyes megbántás miatt hagyják el az ország ügyeinek vezetését. (Helyeslés a középén.)

Simonyi Ernő bejelentett felszólalása holnapra halasztatván, elnök több rendbeli írományt terjeszt be, mire az ülést véget ér.

A keleti kérdés.

A háboru.

A párisi Mac Lean úgynökség egy londoni távirata az angol és orosz kabinetek közt folyamatban levő diplomatiái alkudozásokról hoz híreket.

Gortakoff sürgette Drby lordot, hogy tudassa vele határozottan, mi szándékai vannak Angolországnak azon esetre, ha Oroszország haddal támadná meg az ozmán birodalmat.

Ha Angolország abbéli szándékát fejezné ki, hogy orosz támadás esetre selegyes magatartást fog követni, akkor az orosz sereg azonnal át fogja lépni a Pruth-ot; ellenben, ha Angolország kijelenti, hogy határozott szándoka fontartani az 1856-ki szerződést, akkor Oroszország röktön visszavonja seregeit.

Gortakoff herczeg kérdésében felismerjük lényegét ama második orosz körjegyzéknek, melyet a mult napok hírei ismételve említettek.

Az angol miniszterium szombaton tartott tanácskozásban vitatta meg, hogy mit válaszoljon Gortakoffnak ezen egyszerű kérdés alakjába öltöztetett második körjegyzékére.

Egyébiránt Oroszországnak nem volt szükség megkérdezni Derby lordot és nem is kell várakoznia a feleltre, ha meg akarja tudni az angol kormánynak az 1856-iki és 1871-ki szerződésekre vonatkozó nézeteit. Az alsó és felsőházban Beaconsfield, Derby Salisbury, Harbi és Northcote lordok elég világosan s határozottan kijelentették, hogy az angol kormány fónn akarja tartani nevezett szerződéseket.

A skupstina.

A szerb skupstina a tegnapi ülésén, első ülésében azonban csak az igazolással foglalkozott, s a fejedelem trónbeszéde csak a második vagy harmadik ülésben várható. A gyűlés rendkívül tarka képet nyújt, a képviselők nagyobb része szerb nemzeti, illetőleg parasztlőnyt visel; — van közöttük 1 ex-minister, 166 paraszt, 123 kereskedő, 51 milie-parancsnok, ezek közül fele paraszt; 51 községi bíró, (tehát szintén paraszt), 25 pap, 7 korszárnos, 3 iparos, 2 törvényszéki írnok és 1 vámbívalnok. — Ilyen elemekkel Risz-tics természetesen mindent megszavaztat, a minetki tetszik.

Hogy a béke vagy háboru fölötti kérdés mikor terjesztetik a skupstina elé, arról még semmi tudósítás sem érkezett. Annál bővebben érkeznek a jelentések arról, hogy az omlandina nemcsak Szerbiában, hanem Magyarországból is roppant izgatóst indított a háboru folytása mellett. És az izgatásnak, mint a mai és tegnapi tudósítások mutatják, már kezd is sikere lenni.

A háboru alatt alakulóféiben volt stambuli magyar legióról.

(Eredeti levél.)

Galaoz, 1877, febr. hó.

A véletlen, vagy talán épen a sors szeszélye egy akará, hogy a mult év július havában, vagyis a török-szerb háboru kitörésekor én is a török fővárosban időzzem s szemtanja lehessék ama nagyjelentőségű eseményeknek, melyek továbbí fejlődésé nemcsak Törökország, de egész Európa elfojtott lélekzettel lesé.

Eddigél valóban magam sem hívéim, bár Törökországban már több ízben megfordultam, hogy a török nép harcias szelleme a legvérszeds esetben is tanusított mérvben t. i. egész a fanatismusig fokozódhassék; most azonban saját meggyőződésem alapján állíthatom, hogy nem ismerem nemzetet, mely a haza és vallásért nagyobb áldozatokra képes legyen s a szent ügyérti harcba magasztosabb lelkesültséggel siessen, mint épen a török nemzet!

„Veszedelemben a haza!” A próféta szent zászlaját porba akarják tiporni a hitelenek!! Fegyverre muszlimánok!! s ezekhez hasonló kiáltások hangzottak napoként a karcsu minarettek erkélyeiről, hol tudvalevőleg a török papok reggeli és esti imáikat végzik; s ugyane kiáltásokat hangoztattak, napfeljöttével és naplementekor ezer meg ezer muszlimán ajak.

E vészkiáltás pár nap alatt már Ázsia bensejébe hatott, s a próféta zászlajának körülhordozása néhány hét alatt oly nagyszűrű eredményt tüntet fel, melyhez hasonló tán még századunk leghatalmasabb s legnépszerűbb szónoka — az arany sem lett volna képes felmutatni?!

Konstantinápoly minden negyedében kitűztett a szent zászló, s toborzási irodák szerveztettek; melyekben a haza védelmére önként jelentkezők előleges beiratása történt. A város izgatottsággal határos élénksége nőttön nőtt, s minden lépten nyomon különböző fegyvernemhez tartozó csapatokkal találkoztunk, melyek nagyobbreszt zenezsával s a lelkesültség félreismerhellen kifejezésével arczykon, vonultak a kikötőbe vagy a vasuti indóházakhoz, honnét a katonaság továbbállítására folytonosan kézen tartott hajókon, illetőleg vonatokon rendeltetési helyők, a harczter felé szállítottak.

Nem kevésbé nyújtának meglepőleg érdekes látványt, főképp az idegenek, a városban napjában legalább kétszer, háromszor, elől a próféta zászlójával s a legfantasztikusabb öltözékben végigvonuló muszlimán önkényes csapatok, melyek többnyire papok által vezetve, egy sip és egy nagy dob nem épen elbájoló zenéje mellett, késekkel, handzsárral, pisztolyokkal, sőt gyakran még botokkal is fegyverkezve, büszkén, és a helyzet komolyságának megfelelő méltósággal vonultak fel a hadügyminiszterium palotája előtti tere s onnét a palota belsejébe, hol az eskütétel, illetőleg tényleges felvétel haladék nélkül eszközöltetvén, rögtön századok és zászlóaljok formálattak s az ekként megalakult csapatok, két három héti fegyvergyakorlat után, helyőrségi szolgálattétel végett többnyire Drinápolyba és Sofiába utaltattak; egyes esetekben azonban közvetlenül az ellenség elé is lönek vezetőre, hol aztán a sarat ók is em berül meg állották!

A helyzet komolyságát a török államférfiak sőt maga V. Murad is kellőleg méltányolván, elhatározottat, hogy a muszlim fegyverek győzelmet biztosítandó s a milliók által oly hódhajtott ózál elérhetésére minden kínálkozó vagy nem kínálkozó alkalom kivésákmányoltassék s így természetesen, idegen vagy keresztény legiök szervezése is elrendeltetett.

Alig nyert ez utóbbi határozat szentesítést, s már is várakozáson felüli eredmény látszék ígérkezni; mely körülmény nem tudom, ha vajjon a törökök iránti rokonszeny, vagy tán épen az 500 piaszter (mely összeg minden önkényesnek feleslekes után azonnal kifiztetett) e lle nállhatlanság a na k vala-e tulajdonítható?!

E körülmény indokainak további fűrkészsébe bocsátkozni nem lévén szándékom, ide vonatkozólag csak annyit kívánok még megjegyezni, hogy 3—4 nap elteltével több mint 800 keresztény önkényes lón felesketve egyedül a fővárosban a félhold és keresztel ellátott zászló alá.

Néhány muszka emissarius eleintén azon hirt kezd az idegenek által leginkább látogatott gyűlhelyeken terjeszteti, hogy a kormánynak esze ágában sincs az ígért 500 piasztert kifizetni, sez összeg csak is lépresszó gyanánt szolgál a könnyen hívók, s dolog nélkül lézengő munkások elmáltására.

Hogy ezen alávaló gyanusítás terjesztői mennyire érték el céljukat, arról a naponként mind nagyobb mérvben jelentkező önkényesek száma leginkább tanuszkodhatnék, — s hogy a kérdéses összeg az illetőknek csakugyan kézbesítették, azt Galata csapáskelei és kávéházai, nem különben a konstantinápolyi kintornások (verklisek) egész legiója leghitelesebben tudnák bizonyítani, kik az önkényesek zsebeiben egy egészen új jövedelmi forrást látszottak felfedezni.

Langiewicz a lengyel szabadsághős, ki már huzamos idő óta egy konstantinápolyi vállalkozó irodájában van alkalmazva, szintén egy memorandumot terjesztte a kormány elé, melyben a Törökországban tartózkodó lengyel emigráció szolgálattát felajánlva, egy általa — természetes az állam kötségén — szervezendő lengyel legió engedélyezését sürgeté; mely ajánlat kétségkívül el is fogadtatott volna, hogyha Langiewicz ur a saját és honfátarsai szolgálatai bérét oly felette magasra nem szabja! Mert, a mint teljesen megbízható forrásból értesülök, Langiewicz ajánlatának visszautasítása csak is az általa benyújtott költségvetésben előírányzott roppant összegeknek való tulajdonítható, melyek megszavazását nem hogy az örökös pénzszavarral küzdő török kormány, de — valószínűleg — még az India kincsei felett rendelkező Anglia sem tartotta volna elég praktikusnak!

Egy, az aequatorra nagyon is élénken emlékeztető délutánon, a midőn t. i. minden igaz muszlimán és keresztény lélek vallásos áhitattal iparkodik a nap égető hőséjét elöl családi otthonának szentélyére, vagy ennek hiányában egy-egy hűvösnek gyuolt kávéház üdülést nem igen nyújt atmosphaerájába menekülni, én is, nem annyira divatból, mint inkább e visszavonulás szükségeségének érzetétől teljesen áthatva, Galata egyik kávéházában tartám siestámat. — Kezemben a „Turquie” legújabb számával, valódi élvezettel szűr-csölém ama barnás fekete siszapos nedvet, melyet kelet népei kávéának, a civilizáltabb nemzetek azonban csupán „török-kávé”-nak neveznek; s nem mulasztván el, e kellemes foglalkozás közben, egyuttal csukubotaim is kellő figyelemben részesíteni, melyről az előttem magasba törő kékes füst gomolyák, s asztal szomszédai tiszteltre méltó távolságra történt vissza vonulása leginkább tanuszkodhatnának.

Hogy említett lapnak a török fegyverek dalait hirdető hasábjain mily hosszasan merenghettem, azt valóban magam sem tudom, arra azonban emlékezem, hogy siestám további élvezésében R. honfátarsam zajos belépése által zavartatam, ki egyenesen felém tartva, a kölcsönös üdvözlések kieserlése után tudatá velem, hogy Cs. ezredes — ki Konstantinápolyban tartozkodásáról csak az nap reggel értesült volt látni óhajta, illetőleg kéret magához, felette fontos és sürgős ügyben kívánván velem értekezni.

Mielőtt azonban az alább előadandó eseményekre térnék, nem leend tán felesleges, ha a t. olvasó tájékozása végett Cs. ezredes kitérőileg muljáról néhány sorban megemlékezem.

Cs. ezredes egyike ama 48—49-iki szabad-

ságheineknek, kiknek létszáma, fájdalom! maholnap már teljesen összeolvad, — de kiknek neve hazánk történelmének lapjain s az igaz honti kebelében, egy híven megörzött szent ereklye gyanánt, a legkésőbb nemzedékekig örökre élni fog.

Ennyi az ezredes multjáról.

A mi pedig az öreg ur jelenlegi foglalkozását illeti, az azt hiszem, még ma is ugyanaz, mi volt a mult év nyarán tudniillik ügyvédi irodát tart, s egy Konstantinápoly és Smyrna között megindítandó hajózási társulat concessionáriusa; mely válatat, a Törökországban folyvást nyomasztó alakot öltő pénzügyi helyzet folytán, tudtommal, még mai napig sem léphetett életbe.

Emilitt ezredes Galata egyik félreeső utcájában egy nem épen keleties főnnyel berendezett kávéházban várakozott reám, melytől később meg tudtam, a feltűnés elkerülése végett választotta összejöveteleink helyéül. — Beléptemkor a kezében tartott hírlapot félretéve, névzetemet a legnagyobbán viszonozta s helyet kínál meg maga mellett.

A szokásos hogy és miáratban létem feléli kérdésököddök befejezése után, R. honfőnökünknek valamely megbízást adva, kurtán-furcsán vagy is katonáson azonnal a dolog helyére tért, s rövid szavakkal értesemre adá: hogy ő a portának szolgálatát felajánlja, s egy magyar legió szervezésének engedélyezését kérvényezte; mely ajánlat az az előtti napon tartott miniszteri tanácsban el is fogadtatott illetőleg engedélyezve lőn azon megmagyarással, hogy három nap múlva, az addig toborzott egyéneket a belügy miniszteriumnál bemutatassa. Előadást befejezve még abbéli reményének adott kifejezést, miszerint a szervezendő legiónak feladatát most már ismerve, nem mulasztandom el az alkalmat, hogy esküdt ellenségünk, a szerbeknek régi tartozásunkból valamiképp én is visszafizessék!

„Ne gondolkozzék soká kedves barátom, hanem csapjon fel,“ mondá keszt vállamra téve, „hiszen ezúlnak szent, s azt előre is tudom, hogy ajánlatomat elfogadják; s őszintén szólva, én csak a jövőre fogok, ha holnapután a hadügyminisztériumtól mint a stambuli magyar legió egyik derék tisztjét bemutatathatnám. — Önre különösen szükségem van, annyival inkább, miután tudom, hogy hogy mint a féle „garibaldista-műkedvelő“ a legió szervezése körül nekem igen fontos szolgálókat fog tehetni.“

Az öreg urnak valóban igaza volt, mert ez utóbbi felhozott argumentum után nem habozhatam többé, hanem ajánlatának elfogadása jelölül kezemet nyújtam; s csekélységetem feltétlenül rendbe kezdése alá boosátam.

Ennek megtörténetével azonnal a legsürgősebb teendőik elintézéséhez kelle látnunk, melyeket két fő részre, u. m. a minden feltűnés nélküli toborzás eszközölésére, és a legió alakítási tervzetének, illetőleg annak költségvetése kidolgozására osztánk.

A toborzással, néhány régebbi idő óta Konstantinápolyban tartozkodó honfőnökünk lőn megbízva, kiknek meghagyott, hogy a jelentkezőket egyenesen szállásomra — melyet mint legalkalmasabb helyet, felvételi irodáim improvizáltunk — vezessék; hol az illetők, általam, a következő napokon fel is vétettek. A felvétel reggeli 9 órától esti 6-ig történvén, a későbbi órákat, az ezredes Bosporusra gyönyörű kilátást nyújtó lakásán töltém, hol késő éjszakáig dolgozva, a kérdéses tervzetet és költségvetést a kitűzött határidőig sikerült elkészítenünk.

A legió alakítási tervzetének főbb pontjai a következők valának:

a) A legió létszáma előlegesen 2000 emberben állapítottam meg, u. m. 2 zászlóalj gyalog, és 1 osztály lovasságban.

b) A szolgálati idő a jelen háború tartalmával azonos lévén, annak befejeztével a legiónak minden egyes életben maradt tagja — ezredes től lefelé — a kormány által — a török kincstár utalványozandó egy évi gratificációban fog részesíttetni.

c) Azon tiszték, altisztek vagy harcosok, kik a háborúban nyert sebek által — munkaképelenekké leendnek, a kormány által nyújtott alkalmasságban, — életfogytig biztosítandók lesznek.

d) A csapat bár „a stambuli magyar legió“ címét viselendi, mindazonáltal a tényleges szervezés csak Ruszchukban leendő eszközölendő; hol a kormányzó pasa a szükséges intézkedések megtétele végett már jó előre utasítja is volt.

e) Tekintettel arra, hogy Stambulban és Ruszchukban a fentjelzett 2000 ember (határozatilag ki lévén mondva, hogy a legió lehetőségig magyarokból alakíttassék) hajosan leendő széleskörűen ismeretes egyént kellend az ezredes-parancsnoknak kiküldenie, hogy ez utóbbi államban, az ott elsőszorra tartozkodó magyarok között a toborzást tapintatosan intézvén, a toborzott egyének átállítását Ruszchukra — óvatosan eszközöljék.

A mi továbbá a költségvetést illeti, azt, — Langiewicz fenti példáján okulva — a lehetőségig jutányosan állítottuk össze; ugyannyira, hogy midőn Midhat pasa áttekinté, mosolyogva mondá Cs. ezredesnek: „önök nagyon is olcsó emberek!“

Végre eljött a toborzott egyének bemutatására kitűzött nap. — Az ezredes már jókor reg-

gel átment Stambulba, nekem meghagyván, hogy az illető egyéneket — számszerint 27-et — vezessem fel 11 órákor a hadügyminisztériumhoz, hol a bemutatás déli 12 és 1 óra között volt történendő.

Az említett minisztérium előtti roppant tőrre felérkező valóban impozáns látvány tárult fel szemünk előtt, — mert a már előtűnk megérkezett mintegy 7—8,00 török önkéntes által képzett csoportokat, legalább négy-öt ezer ember vévő körül; mely tömeg részint az ügy iránti érdeklődésből, nagyobbára azonban csupa kíváncsiságból említett helyet reggeltől késő estig megszállva tartotta. E bémész csoport annyival inkább magára vonhatta figyelmünket, miután abban a „török szép-nem“ is — természetesen külön csapatot képezve — meglehetősen számmal képviselve volt.

Megjelenésünk, eleintén nem igen látszék a muszliman testvérek figyelmét felkeltetni; később azonban látván, hogy mi is egy csoportot képezünk, mely európai szabású öltözetek által még inkább kitűnhetett, lassan-lassan közelébb vonult hozzánk s a kíváncsiság félreismerhetlen jellel arcukon kezdék hangosan találgatni: hogy kik, és mi járatban lehetünk. S a situáció valóban mind mulatatóbb alakot kezdő öltöni tapasztalván, hogy a kíváncsi néptömeg a török önkényeseket egészen feledre, körülöttünk egy áttörhöz lennek látszó gyűrűt kezd alkotni, az általunk képzett rőbust minden áron megfektetni iparkodván.

Végre egy, a török nyelvet meglehetősen beszélő honfőnökünk belátva, hogy a feladott talány megfejtése bajosan fogna sikerülni, tudatá a hozzánk legközelebb állókkal, hogy magyarok vagyunk s katonai szolgálatot akarunk vállalni.

E váratlan felfedezés oly varázs hatást gyakorolt a tömegre, mely újjongva s határtalan örömmel különféle felkiáltásokban kifejezést adva igyekezett bennünket keblére ölelni s testvéri csókokkal elhalmozni, hogy ha a higgadtabbak által történetesen némi mérséklethez nem utasítatik, az agyonölgetés veszélyétől méltán tartattunk volna!

Azt tán felesleges is említenem, hogy „a szépek“ ölegetéseiben csupán képzelőmunkában részesülhetünk, kik fehér kendőcskéiket lobogtatva, örömtől soggárzó tekintetekkel adák tudunkra a selyem palást alatt dobogó kebleknek számunkra-fentartott érzelmeit!

E nem minden tekintetben kényelmes helyzetnek az ezredes megjelenése vete véget, ki a meghatározott óra elérkezett jelezve felkért bennünket, hogy őt a palota belsejébe követnők.

A második-emeleti jobb szárny márvány előcsarnokában, katonás rendben sorakozva vártunk a hadügyminisztérium helyettes: Ibrahim pasa, és több katonai kitűnőségek megérkezését, kiket jelenlétünkről értesítendő, az ezredes — egy a csarnok közepé táján levő s nehéz damasz-függönyvel kárpitozott ajtó mögött — már eltűnt.

Mielőtt azonban a kérdéses szemle megjejtett volna, a csarnokból hirtelen megszűnt a várakozással néztünk a történendők elé, egy — az említett szintén megérdemlő — jelenet adta magát elő. Az említett csarnokra nyíló ajtókon ugyanis, a magasb rangu tiszték és szolgálattelvő segéd-tisztek egész legiója járván szakadatlanul ki és be, ezeknek figyelmét szintén nem kerülhetők ki s csakhamar kezdők észrevenni, hogy ha a szemlén mihamarabb keresztül nem eshetünk, az alatt alig áttét jelenet ha nem is épen oly zajos lefolyással ismétlődni fog.

Lassan, lassan e tiszték kíváncsisága is legyőzhetlenné kezdé válni; s alig tíz percz elteltével már 30—40 által láttuk magunkat körül véve, kik török, francia és olasz nyelveken a kérdések egész halmazával rohantak meg bennünket. Végre itt is csak kiült, a mit nem is volt szándékunk egyáltalában tagadni, hogy t. i. magyarok, és mi járatban vagyunk; melynek megértése után az említettek, irántunk rokoszenyűnknek többszörös éljenzéssel (természetesen — a fentebb érintett három nyelven) s az elmaradhatlan kézszorításokkal adták melegebb kifejezést.

Alig folyt le ez utóbbi jelenet, midőn a már általam említett ajtó nesztelenül megnyílván, azon Ibrahim pasa, több más pasa és törziszt valamin Cs. ezredes által kísérve lépett ki s egyenesen felénk tartott. A kíséretben valának: Fezy (Kolmann) pasa és Iszkender (Frits) beyis, a 48—49-iki magyar szabadságharcból ismert egyéniségek, kik által a miniszter néhány kérdést intéztetve hozzánk magyar nyelven a szemle csakhamar véget ért s említett méltóságok ugy a hogy jöttek a már tudvalevő ajtón át, szemünk elől megint eltűnének.

Néhány percz múlva azonban ismét megjelent közöttünk az ezredes s tudatá velünk, hogy minden a legjobb rendben van! Ezután szíveségünket megköszönve kijelenté, miszerint távoztunk; engem egyúttal arra kérve, hogy még az nap este, a további teendők megbeszélése végett, őt felkeresni el ne mulasztjam.

Három egész hétig várakozánk még a fent-előadottak után, a legió szervezését tényleg elrendelő fermákra; de mindhiába! míg végre — sürgetésünk folytán, Cs. ezredes a kormánytól határozott választ követelt; mely aztán nem is

vártott sokáig magára, miután ez utóbbi, Abdul Kerim táviratilag megküldött határozatát egészben a magáévá tevő; mely határozat — a népdalként — körülbelül következőleg hangzott:

„Abdul Kerim azt izente, „Majd ha elfogy regementje, „stb. stb.“

Ezen eléggé érthető válasz mellé aztán — nem volt szükségünk a kommentár!

Az egész dologban leginkább az bosszantható bennünket, hogy azok a magas rangú komoly török urak, még oly valóban kritikus viszonyok között is reá értek, velünk komédiát játszani. Ha nem volt határozott szándékuk a legiót megalakítani, mire való volt tehát akkor, az a zok buza-vonás, bemutatás stb.?!

A kérdéses legió megalakulásának, nézetem szerint, csupán egyetlen akadálya volt, t. i. a török fegyverek folytonos győzelme! Mert ha a török csapatok egymástán — csak két csatát is vesztenek, kétség sem szenved, hogy a magyar legió szervezését leginkább maga Abdul Kerim sürgette volna!!

Végül nem mulaszthatom el még azon óhajomnak adni kifejezést, hogy a kilátásban levő orosz-török háború esetén, vajha ne lenne alkalma Abdul Kerimnek megbánnia, hogy ama kétez emberből állandott magyar csapatnak — oly kevés jelentőséget tulajdonita, — és hogy egy oly kipróbált jellemű régi bajnokot, kinek hős karját a muszka már 49-ben ismerni tanulta, minő Cs. ezredes, a török nemzet ügyének tényleg is megnyerni elmulasztott!!

Szomoródy.

A „KELET“ magán-táviratai

Feladatott Budapesten márc. 1. d. e. 11 ó. 50 p.

Érkezett Kolozsvárra márc. 1. d. e. 12 ó. 45 p.

Az erdélyi rom. cath. ösztöndíjalapnak a nagymási uradalm megvételére vonatkozó vásár-szerződését, a felső, mint legmagasabb kegyúr, tegnap jóváhagyta.

Feladatott Budapesten márc. 1. d. e. 11 ó. 20 p.

Érkezett Kolozsvárra márc. 1. d. e. 11 ó. 47 p.

A szerb skupcsina a békét elfogadta és szétosztattatott.

Montenegróval husz nappal a fegyverszünet meghosszabbított.

A szerb ministerium elbocsátott, több befogatás történt a dynastia elleni összeesküvés miatt.

A skupsina bizalmat szavazott Milannak.

Az orosz tiszték Románia felszabadítása mellett tüntettek egy banketten Romániában.

Kilátás van reá, hogy egy év határidő adnak a portának a hatalmak, a reformok keresztülvitelére,

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1877. márc. 1.

— A m. kir. igazságügyminiszter Boga Ödön marosvásárhelyi kir. törvényszéki díjnokot ugyanazon kir. törvényszékhez telekkönyvi írnokká, Jakab Sándor marosbográthi lakost pedig a marosvásárhelyi kir. törvényszékhez írnokká nevezte ki.

— Kolozsvár város képviselete tegnap folytatta a megelőző nap megkezdett bizottsági gyűlését. Két fontosabb tárgya volt a mai gyűlésnek, az egyik az ég ingyen kegyelméből eddig még össze nem omlott monostort utcai redoute átalakítása és néhány megürült tisztviselői állomás betöltése. Az elsőre nézve a munkabizottság a tanács jóváhagyó véleménye mellett egy tervet hoz be, mely szerint a jelenlegi redoute alapfalainak felhasználásával az épületnek a város igényeinek megfelelő átalakítását ajánlja, mi 50—60 ezer forintot venne igénybe. E terv szerint a redoute nagy terme az udvar felé kiszélesítették, a karzat lebontásával a zenekarnak alatt egy mélyedésben volna helye és vendéglő, czukrászat az udvar felé építendő szárnyépületekben helyeztetnének el, a ruhatár s a pénztár a földszintre kerülne s a lépcsőház a redoute alatt levő üzlethelyiségek helyébe jőne s az épület új homlokdszt nyerne. Mindezeknek kivitelére pedig a város tulajdonát képező papírok eladásából származó tőkét jelöli ki. Groisz G. tapasztalván, hogy egy új redoute építését még unokái sem érik meg, hajlandó az új javaslatba beleengedni, a tervnek azonban számos hiányát ismeri, a többek közt felolvasások tartására szükségesnek tartja egy kisebb terem építését is. Elvileg elfogadva tehát a javaslatot, azt kívánja, hogy a munkabizottság egy részletes tervet terjesszen gyűlés elé és csak ezután kívánja használni a költségek megszavazását. Biasini a tervre nézve pályázatot kíván hirdettetni s a maga részéről is felajánlja egy terv készíttetését. Dr. Haller K. a mellett szólal fel, hogy az építést a tanács házilag hajtsa végre. Elnök határozatképp kimondja,

hogy a bizottság elvileg elfogadja a jelenlegi épület átalakítását, utasítja a munkatanácsot, hogy egy kisebb teremnek vagy jelenleg, vagy ezután leendő kiépítésre számítva, részletes javaslatot és költségvetést terjesszen a kommunális elöl a fedezet ügyében is határozni fog a képréselet. Ezután Olasz K. a városi szénafüvek mult évben megkezdett házi kezelésének eredményéről referál, felemlítvén, hogy a mult évben nyert haszonbér összegét 1282 ft-tal haladja meg. Ezt követőleg a választásokra térvén a közgyűlés, a kijelölő bizottság jegyzőkönyvének felolvasása után azon állomásokra, melyekre a bizottság csak egy személyi candidát, felkiáltással töltött a választás. Ennek folytán adópenztárnokká Pap Károly volt ellenőr, ellenőrré pedig Csipkés Albert volt adótitizt választott meg, ezen adótitizti állomás betöltése pedig a tanácsra bízott. Árvászeki ölnökké Losonezi János volt árvászeki jegyző, árvászeki jegyzővé pedig Bagdi István volt írnok választott meg, ezen írnoki állomás betöltése pedig szintén a tanácsra bízott. Az aljegyzői állomásra két egyén: Salamon Antal és Papp Sándor candidáltatván, a gyűlés szavazatbősséggel Salamon Antalt, lapunk munkatársát választotta meg.

— „Dinorah“-val tegnap ismét egy kedves estét szerzett Donadio városunk közönségének. Mondanunk is felesleges, hogy a ház ismét „tetőtől-talpig“ zsúfolva volt s a földszint egy részét is ülőhelyekké alakították át. Az is magától értetődik, hogy a művésznő énekével ismét elragadt a közönséget s történetek kihívások, mi mellő egy gyönyörű korszor is kifejezést adott a közönség hódolatának, habár ma a művésznő éneken és játékon olyas valamit vetünk észre, mint ha nem lett volna az előbbi előadásokhoz hasonló jó hangulatban. A mellékszereplők is megállították helyüket s különösen kiemelendőknek tartjuk Caravattit, Krieger és Bacso Lujzát, kik közül az utóbbit feiggyűlása alkalmával egy szép csokorral lepte meg a közönség. Nem tehetjük azonban hogy előadás alkalmából ne kérjük az igazgató-ságot a requisitumok közt egy használható hold-nak a beszerzésére a zajosan süstörgő és füstöl-gő holdvilág nem illik egy nemzeti intézethez és csodálkozunk, hogy a művésznő énekelni tudott miatta.

— Donadio Blanka k. a. művészetét a már kihirdetett „Faust“-on kívül meglehet még két operában: „Martha“-ban és „Nigolito“-ban is élvezheti a közönség, ha t. i. sikerülni fog a budapesti színház intándásával a művésznő kolozsvári és ottani szereplésének idejét összeegyeztetni. Színházunk igazgatósága lépéseket tett „Mignon“-előadhatási jogának megszerzéséért is és tegnap távirati úton folyamodott Párisba a tulajdon-jogért, valamint a budapesti színházhoz a dal-mű magyar szövegéért. Az utóbbi társintézet azonban nehezen akar a collegialitásról tudni és egyelőre visszautasítást fogadott. Ugyancsak így járt el a budapesti színház a „Dalkor“ azon kérésével is, hogy a művésznő számára a hangversenyre „Hamlet“ operának egy részét leküldeni szíveskedjék. Mitől fél a budapesti színház, hogy Kolozsvárt megcsontkítják bevételeit, vagy a hírnevét?

— E. Kovács Gyula derék művezetőnknek jutalomjátéka a „Világ urá“-ban szombathoz egy hétre ki van tűzve.

— A vendégszereplések külön időnye lesz színházunknál ápril hava. E hó első hetében Kassainé lépik fel nálunk három előadásban; második hetében Vizváry szintén három darabban és a harmadik meg negyedik hetben Prielle Cornelia hét előadásban vesz részt.

— Megfagyott. Február 20-án B. M. nevű beszerzői asztalosmester a mint Szászkerdől hazafelé ment, az uton valami baja történt, mert másnap a tekei határon megfagyva találtatott.

— A beszerzői kir. törvényszék, a mult héten szerdán és csütörtökön tartott vég-tárgyalás a gyilkossággal vádolt Bloo Mártont 18 évi, Bloo Mihályt pedig 12 évi súlyos börtönnre ítélte.

— A második fillérestély M. Vászárhejlyt e hó 26-án tartatott meg és a jó kezdet-hez méltóan szépen sikerült. Szép számú közönség vett ezen is részt és a tetszés szrinti bementi díjból 75 forint gyűlt be. A nők egyszerű öltözetű ezáltal is méltó feljegyzést és dicsőretet érdemel. A műsorozat első pontját pár-dal képezte volna Tolnai és Obertinó által előadva, utóbbi gyöngédekessége miatt azonban csak Tolnai magán dalában gyönyörködhetett a közönség Wittich Mari kisasszony zongorajátéka rendkívüli tetszésben részesült, a mit a bájos műkedvelő teljes mértékben meg is érdemelt. Veress Gyula Petőfi „Az élfészobor“ költeményét hatással szavalta el. Eibenstein k. a. dalait még újrajátá. Bauer Teréz kisasszony „Pákainé“ balladát szavalta, igaz bensőséggel. Sándor Kálmán „a nőkről — nőknek“ cím alatt tartott érdekes felolvasást. Felolvasása általános taps és éljenzésben részesült. Majd a zenekedvelők egylete bizonyították be újra életképességét, Mentovich Gyula karugy vezetése alatt több kitűnő darabot eléjtátsza s köztük táncdarabokat is, mi hogy szintén sikerült volt, bizonyítja az is, hogy az ifjúság a zene-egyiet Schuller Lujza k. a. szives zongorajátéka, majd az ifjúság adakozása folytán caigány zene mellett éjfél után egy óráig.

— A hunyadmegyesi előlásokodott magyarak javára addigél 1407 forint folyt be.

— Dóczy Lajos „Csók“ című vigjátéka, mely a magyar színpadokon állandó repertoíre-darab, tegnapelőtt (kedden, febr. 27-én) került először színre Bócsben a várszínházban. Mindvégig nagy mérvekben fokozódó tetszéssel fogadták. A siker rendkívül fényesnek mondható. De a tapsok nem akartak szűnni és ekkor Dóczy maga is megjelent; a tapsvihar háromszor hívta ki a színpadok elé.

— Valakinek eszébe jutott illusztrálni adatokkal azt, hogy izraelita polgártársaink mily nehezen adják rá magukat a magyarosodásra, és rendbe szedte Izrael választott népének neveit következő csoportokba: I. Ó zsidók. Abraham. Isak, Jakab, Náthán, Salamon. II. Új zsidók: Abrahamson, Isakson, Jakabson, Nátháson, Salamonson. III. Illatos zsidók: Mandelblüh, Rosenblüh, Feiglstock, Rosenstock, Blumenthal, Rosenthal IV. Félrel vezetősek: Baum, Mandelbaum, Kirshenbaum, Kestenbaum, Teitelbaum. V. Mezőről begyől, völgyről vezetősek: Rosenfeld, Lilienfeld, Herzfeld, Dornfeld, Blumenfeld, Grünfeld, Rosenberg, Schönberg, Grünberg, Veigelsberg. Schossberg, Herzberg, Blumenthal, Rosenthal. Sonenthal. VI. Vad zsidók: Wolf, Bär, Löw, Fuchs, Adler, Geier, Stier. VII. Széld zsidók: Vogl, Fischl, Lampl, Schäfer, Tauber, Krebs, Hendl VIII. Földrajzi zsidók: Frankfurter, Hamburger, Wiener, Pressburger, Komorner, Lemberger, Praeger, Holländer. IX. Csillagászati zsidók: Stern, Sternlicht, Morgenstern, Abendstern, Weltkugel, Nordstern. X. Ékszer zsidók: Diamant, Brillant, Saphir, Rubin, Gold, Silber, Goldstern, Silberstein. Rubinstein, Silberspitz. XI. Szines zsidók: Schwarz, Blau, Roth, Weiss, Braun, Gelb, Grün. XII. Kerti zsidók: Baumgarten, Hofgarten, Rosengarten, Garten. Vannak ezenkívül, kik bitorolják a Kaiser, König, Fürst, Herzog, Prinz, Graf, Baron nevet és azokivül sok igen különöz nevű izraelita.

— A párisi kiállítási enquete megtartotta zárulását gr. Szapáry Gyula elnökelete alatt. A napirend tárgyat az első két ülésen hozott határozatok hitelesítése képezte. A jegyzőkönyv hitelesítése után felolvasatott a miniszteriumnak egy leirata, melyben az enquet határozatait megerősíti. Az értekezlet az elnököt fölkérte, hogy a miniszternek a gyors elintézésért köszönetet mondjon és ezzel az enquete véget ért.

— József főherczeg — mint a „P. N.“ illetékes forrásból értesül — teljesen felüldült Cannesben, s a legjobb egészségének örömd. Egy Budapestre intézett levelében felemlíti a főherczeg, hogy Cannes tájékatáról még a költözöködő madarak sem távoztak el az enyhe tél miatt, s hogy a tavasz takadó pompájában van. József főherczeg Csabai gróf név alatt él jelenleg Cannesben.

— A budai kereskedelmi banknak mintegy 70 részvényese tegnap délután a tanácskozássra gyűlt össze, hogy megvitassák, minő álláspontot foglaljanak el a bank jövő hó 5-én tartandó közgyűlésén.

— Patti Adél és férje De Caux marquis holnap fognak a párisi törvényszék előtt megjelenni, hogy a válpört szabály szerint megkezdjék. Patti csak Bécsben fog találkozni Nikolinival.

Távirati tudósítás

a budapesti árutőzsde hivatalos árjegyzetéről február 28-áról.

		Ára 100 kg.	
Gabona		tól	ig
F a j		frt/kr	frt/kr
Buza	bánsági tiszavidéki	13 10	—
	pestvidéki	12 70	—
	fehértmegyei	13 15	—
	bácskai	13 10	—
Rozs	magyar	9 90	10 —
Árpa	takarmány	6 70	8 20
	maláta	7 30	8 55
	magyar	7 80	8 —
	közön	6 —	6 10
Tengeri	bánsági	5 80	5 95
	másméü	—	—
Repcze	káposzta	—	—
	bánsági	—	—
Köles	magyar	5 40	5 60
	—	—	—
Szóvány (Usane)	buza	13 40	13 60
	tavasza szállítandó	—	—
	Szept.—Oktre szállítan.	—	—
	tavasza szállítandó	—	—
teng.	Májusra—junira szállít.	6 72	6 76
	káposzta Aug. Szept. szál.	15 —	15 2/3
repcz.	bánsági Jul. Aug. szálít.	14 3/4	14 9/8
	—	—	—
Szesz (ny.)	100 liter százálekként.	29 90	30 25

Távirati tudósítás bécsi tőzsdéről.

Február. 27-án 5% Metaliques 162 35 ft. Kamat — 5% Nemzeti kölcsön 67.35. ft. Bankjárdék 109—1860 iki államkölcsön 74.— Bankrészenyek 831.90 Hitelrészenyek 149.70—London 124.— Ezüst 113.50 Cs. kir. arany 588. Napoleond'or 999 — mark német-értékű 60.90

Urbéri kötvények: Magyarországi 74.— Temesi 71.75 Erdélyi 71.25 Horvátországi —.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos: Békésy Károly.

Üzlet felhagyás! Végkiárulás!

Gyári árnál is sokkal olcsóbban **női- és férfi** divat üzletben még csak ez év márczius végéig tart, mely kiválóan kínálkozó alkalmat ajánlom a helybeli és vidéki n. érd. közönség figyelmébe

PAPP JENŐ, Kolozsvártt főtér 11 sz.

(424) Bécs legnagyobb és legjobb hírű

vasbutor-gyára

Reichhard és társa

BÉCSBEN,

III. Marxergasse 17.

Ajánlja magát izléses kivitelű gyártmányai pontos szállítására. Képes mintalapok kívánatra ingyen.

Minden állású személy,

különösen nyugdíjasok, tanítók, minden szakmabeli hivatalnokok, kezelők, könyvtárosok és állásukkal személyek, állandó, keltetve, becsületes és jövedelmes **melletti-jövedelmeket** nyernek, mely némi minőségű mellett évi 1000-1500 frt. jövedelemmé válhat. Feltételek: Ajánlat vagy csekély biztosíték. Megkeresésnek K. C. 2393 jegy alatt Daube G. L. és társa hirdetői irodájához Bécsbe, Singerstrasse 8 intézendők.

(45)

(6-6)

(45)

Legújabb, még soha nem látott olasz hangszer a zenei tekintélyek által elismert

Ocarina

Ocarina

melyen minden járattal már néhány órái gyakorlást után is a legegyszerűbb dörögket eljátszhatja. Rendkívül zengéletes és dallamos hangja legkedveltebb hangszere azoknak, akik az Ocarinát, s másféle áráról fogva legkedveltebb hangszereik között minden emberre nézve, hogy kellemei mulatságot szerezzen magának. Az árák **útasításával** együtt a 18 csekkök

Nro.	I	II	III	IV	V	VI	VII
frt.	1,-	1.50	2,-	2.50	3.40	4.40	6.40

Nro IV és V zongorakísérettel van hangozva. Megszerezhető az egyedüli

BLAU és KANN-nál, Bécs, I. Babenbergerstrasse 1.

Erdős utatvéllel. Ismét elárásitoknak árengelés.

(64)

(3-*)

VASTARTALMU CHINA-SZÖRP

Grimault és társa párisi gyógyszerészekről.

Egyike az a legkíméletesebb erősítő-szereknek, a minőkkel az orvosok kincstár rendelkeznek. Újítteremtő a kimerült erő, s javítja a betegségek által megromlott vért, a Grimault és társa-féle vastartalmu china-szörp, a párisi »Academie de medecine« által kitüntetett s minden orvosi tekintély által ajánlott, s hasonló jó eredménnyel működik, ugy a gyermekeknek, valamint felnőtteknek is. Különösen eredményesen alkalmazatik a **sápadtság, vörösség, szegénység s a havi tisztulás rendeltetése**, esetekben, valamint a gyomorjások ellen is, melyeknek a nők oly gyakran ki vannak téve. Megkönyíti a fiatal leánykák kifejlesztését, emeli az étvágyat, elősegíti az emésztést, s visszaadja az előbbi úde kinézet. Hogy a számos hamisítatnak elejét vehetessék, kértük mindenki a minden üvegen rajta levő **Grimault és társa** aláírását kérni. — Főraktár Bécsben Benno Raabe gyógyszerészkodnál a Bäckerstrasseban.

Kolozsvártt Dr. Hintz G. gyógyszerész urnál.

Főraktár még Bécsben Räder Fil. post. Wienstrasse.

STEIN JÁNOS

erd. muz.-egyleti könyvtárúsnál Kolozsvártt megjelent s általa minden könyvtárúsnál kapható:

KÖZSÉGI FAISKOLA.

Alapvonalok a gyümölcstenyésztésre.

Községek, néptanítók, gazdák számára írta **Kócsi Károly**, a kolozsvári ev. ref. főtanodában a természetrajz r. tanára.

(A szöveg közé nyomott 58 ábrával s egy tervlappal.)

Nagy 8-r. X. és 200 lap. Ára 1 frt 50 kr.

TARTALOM: Előszó. Bevezetés. I. SZAKASZ. Egy faiskola munkái. 1. Hogy fektüdjék a faiskolának szánt hely s milyen legyen talaja? 2. A faiskola nagysága, beosztása, elkészítése. 2. A földforgatásról (rigolizálás). 3. Trágyakészítés. 4. Hogy szerzik a jó vadfát? 5. Hogy növelik a vadfát? 6. Egy faiskola kellekei. 7. Előkészületek az oltvány s beállítására. 8. Mikor szedjük oltványokat? 9. Az oltás vagy nemesítés módjai. A) Párosítási módok. Egyszerű párosítás. b) Egyszerű nyelvezés. c) Kettős nyelvezés. d) Lapozás. e) Nyergelés. f) Kettős nyergelés. g) Oldal oltás. h) Völgyelés. B) Nemesítések hasítással. a) Feloldali hasítás. b) Egész hasítás. c) Héj alá oltás. C) A szemzésről. 10. Teendők a nemesítés első évében. 11. Hogy növelünk lágymagyu gyümölcs-oltványokat? a) Első év. b) Második év. c) Harmadik és negyedik év. d) Ötödik év. 12. Hogy növeljük föl a csontárosokat. II. SZAKASZ. A loborfa (piramis) növeléséről. III. SZAKASZ. A gyümölcsfák ültetéséről. 1. Minő egálj alatt és mily fekvésnél tenyész a gyümölcsfa legdusabban? 2. Mily táj kell a gyümölcsfának? 3. A gödörkésítésről. 4. Ültetés előtt. 5. Hogy kell ültetni a gyümölcsfát? 6. Az új gyümölcsös későbbi kezeléséről. IV. SZAKASZ. A metszésről. 1. A metszés célja. 2. A fák rügyeiről. 3. Ágak, galyak. 4. A gyümölcscrügek és fészkek. 5. Tavaszai metszés. 6. A nyári metszés. V. SZAKASZ. Régi gyümölcsösök munkái. 1. A vén fák tisztogatásáról. 2. Hogy kell a vén fát megifjítani? 3. A fák trágyázásáról. 4. A terméketlen fákrol. 5. A fák betegségei. a) Perzseny. b) Rák. c) Mézga. VI. SZAKASZ. A fák ellenségeiről. A) Tavaszai ellenségek. 1. Bimbó farkak. 2. Rezes eszelény. 3. Közönséges cserebogár. 4. Szörös és kopott Porodár. 5. Galagonya Özöndék. 6. Gyűrűs Potrócz. 7. Sárgafaru Gyapjász. B) Nyári ellenségek. 1. Csontó Velész. 2. Oltási Velész. 3. Alma Ilonca. 4. A Korpárok. C) Őszi ellenségek. 1. Téli Törköny. 2. Nagyétű Pogányka. D) Téli ellenségek. VII. SZAKASZ. Mily gyümölcsfákat szaporítsunk? A) Almák. B) Körték. C) Szilvák. D) Kajszik. E) Őszi barackok. F) Cseresznyék, meggyek. VIII. SZAKASZ. A bogyós gyümölcsök mivéléséről. 1. Az egresről. 2. A veresszőlőről. 3. A málnáról. IX. SZAKASZ. A téli estékre. A fák legapróbb alkatrészeiről. 2. A fa szerkezetéről. 3. Miből áll a fák hamva? 4. Hogy jut a táp a fába?

E műre feleslegessé tesz minden dicsérgetést azon elismerés, melyet ez a kormány részéről nyert, ugyanis: a m. kir. oktatás-ügyésrség az erd. gazdasági egyület előterjesztése folytán, a rendelkezése alatt álló ily czélu alaphól 400 — négyszáz o. é. forintot utalványozott a boldogult Kócsi Károly özvegyének és árváinak, azon érdem elismeréséül, melyet Kócsi Károly „Községi faiskola“ műve megírása és kiadása által a gazdasági ösmeretek terén szerze magának.

Rövid utasítás egy husz hold területű váltógazdaság rendezésére.

Kisbirtokosok számára. Az erdélyi gazdasági egyület kívánságára írta báró Bánffy János.

Kiadta az erdélyi gazdasági egyület. 2. kiadás. 8-rét. Ára 36 kr.

Bár a kertem nagyobb volna!

Néhány szó a tagosításról.

Az erdélyi orsz. gazdasági egyesület kívánságára, kisbirtokosok számára br. Bánffy János. Kiadta az erd. orsz. gazd. egyl. n. 8-rét. Ára 16 kr.

A birtok rendezéséről az erdélyi részekben.

Ajánlja az erdélyrészi képviselők és a kereskedelem-, ipar- és földmivélségi miniszter figyelmébe.

Az „Erdélyi Gazdasági-Egyület“ egy tagja által.

Ára 60 kr.

A szőlőépítés gyakorlati módja.

miként azt csomborvádi jószágán létesítette

ifj. báró Kemény István.

8-r. (37 l.) Ára 30 kr.

Erdély s különösen a Székelyföld közgazdasági JELENE ÉS JÖVŐJE

Az „Erdélyi Gazdasági-Egyület“ egy tagjától.

Ára 40 kr.

Bérmentve postán küldve 46 kr., mely postai utalvánnyal előre beküldendő.

BIRÓ MIKLÓS.

Egy mezei gazda élete.

Olvasókönyvvül a kisebb tehetségű gazdák, s főleg a köznépi számára. 4 lap ábrával, n. 8-rét. (256 l.) 1 frt.